gemeente
Het Hogeland

Memo
Raad

Aan: Gemeenteraad
Van: College van B&W
PFH: wethouder K. Hansems
Datum: 4 juni 2024
Onderwerp: brieven Regioberaad en doelen Sociale Agenda Nij Begun
Zaaknummer: Z.HHL.084721

Geachte leden van de raad,

Inleiding
De parlementaire enquêtecommissie trok harde conclusies over hoe onze regio is behandeld. Daaruit vloeit een ereschuld voort aan Groningers en Noord-Drenten: het gebied verdient een betere toekomst, economisch en sociaal.

Op 25 april 2023 is de kabinetsreactie ‘Nij Begun’ gepubliceerd als antwoord van het Rijk op het parlementaire enquêterapport ‘Groningers boven gas’. De kabinetsreactie wordt in gezamenlijkheid uitgewerkt door het Rijk en de regio (Groningen en Noord-Drenthe) in de vorm van een aantal agenda’s. Dit betreft:

- Herstel van Groningen
- Verduurzaming (isolatieaanpak)
- Sociale agenda
- Economische agenda
- Staat van Groningen
- Participatie

Een sociale agenda voor Groningen en Noord-Drenthe
Maatregel 34 in de kabinetsreactie op de parlementaire enquête Gaswinning Groningen, Nij Begun, kondigt de komst van een kwartiermaker aan die een sociale agenda zal opstellen voor Groningen en Noord-Drenthe. Het doel van de sociale agenda voor Groningen en Noord-Drenthe is om ervoor te zorgen dat op de volgende vier gebieden de regio in 30 jaar weer op het landelijk gemiddelde komt:

- Verbeteren van (mentale) gezondheid;
- Vergroten van de leefbaarheid;
- Kansen voor kinderen, jongeren en de volgende generatie;
- Deelnemen aan werk en verminderen van armoede.

Henk Nijboer heeft sinds december 2023 de opdracht van Rijk en regio gekregen om de ontwikkeling van de sociale agenda vorm te geven. Henk Nijboer werkt samen met zijn team, dat is samengesteld met medewerkers uit de regio en van het Rijk, aan de uitwerking van zijn opdracht. Binnen de opdracht zijn er twee belangrijke mijlpalen: het opstellen van doelen (1) en de uitwerking (2) van de sociale agenda. De doelen van de sociale agenda zijn het eerste resultaat dat wordt opgeleverd door de kwartiermaker en vormen de basis voor de verdere uitwerking van de sociale agenda. Het document met de doelen voor de sociale agenda treft u bijgaand aan (zie bijlage 1).

Totstandkoming doelen
De doelen zijn tot stand gekomen na het voeren van vele gesprekken. Natuurlijk met gemeentebesturen, Provincie Groningen en het Rijk, maar nog veel meer met maatschappelijke instellingen, scholen, huisartsen, zorgverleners, maatschappelijke initiatieven en inwoners. Er zijn nationale programma's bezocht om van te leren, zoals Heerlen-Noord en Rotterdam-Zuid. Daarnaast zijn vier publiek toegankelijke avonden georganiseerd, waar ruim 700 mensen op afkwamen en waar 215 mensen schriftelijk lieten weten wat zij van de sociale agenda verwachten.
De bijeenkomsten en gesprekken leverden waardevolle inzichten op over waar behoefte aan is. De inbrengen op de avonden zijn verwerkt in de voorgestelde doelen. Een verslag van de opbrengst van de publieke bijeenkomsten treft u aan in bijlage 2.

Doelen, missie, waarden en uitgangspunten
Alleen een inhoudelijk sterk programma kan het verschil maken voor de inwoners van Groningen en Noord-Drenthe. Een programma dat gericht is op de lange termijn vraagt een duidelijke missie, visie en strategie om keuzes te maken en koers te houden. Het kabinet wil met alle betrokken partijen dat de regio binnen één generatie tenminste op het landelijk gemiddelde scoort op belangrijke indicatoren van brede welvaart. De sociale agenda draagt hieraan bij.

De sociale agenda richt zich op de kwaliteit van leven van alle inwoners van Groningen en Noord-Drenthe. In de gesprekken in de regio is vaak naar voren gekomen dat de samenredzaamheid, de gemeenschapszin en trots heel belangrijk worden gevonden. Daarnaast komt de situatie van jongeren vaak naar voren. Het gaat niet goed met de jeugd. Willen we met een generatielange aanpak het verschil maken, dan moeten we daar beginnen.

In bijgevoegde notitie (bijlage 1) is ook aandacht voor de waarden en operationele uitgangspunten die gehanteerd worden. Waarden vormen leidende principes waarmee de inhoud van de sociale agenda gestalte krijgt. Gemeenschapszin, samenredzaamheid en trots worden gekoesterd en versterkt. Er is focus op de (omgeving van de) jeugd en op structurele investeringen. Voorkomen is beter dan genezen, dus preventie is het uitgangspunt. Succesvolle (maatschappelijke) initiatieven worden versterkt en gewaardeerd.

De operationele uitgangspunten gaan over de manier waarop het programma wordt ingericht. Zo wordt waar mogelijk aangesloten bij wat er al loopt. Dit sluit niet uit dat er soms nieuwe dingen nodig zijn. Een uitgangspunt is eveneens om zo effectief en doelgericht mogelijk te zijn. Dat betekent dat geleerd wordt van ervaringen en dat aanpakken worden getoetst. Geld moet terechtkomen waar het voor bedoeld is. Dat kwam op elk van de avonden naar voren: mensen zijn het zat dat er te veel geld wordt verspild aan overhead. Partijen moeten in staat zijn de plannen uit te voeren. En vanzelfsprekend versterken de sociale en economische agenda elkaar. Daarover is nauw en goed contact met de kwartiermaker voor de economische agenda.

De inhoudelijke thema's waarop de sociale agenda zicht richt zijn beschreven in de kabinetsreactie en vroegen een nadere concretiseringsslag. Dat is gedaan door de vier brede thema's terug te brengen tot de volgende voorgestelde doelen van de sociale agenda:

1. Vergroten van gelijke kansen voor kinderen en jongeren.
2. Stimuleren van meer taalbevordering, in het bijzonder voor kinderen en jongeren
3. Meer gezonde levensjaren
4. Verbeteren van mentale gezondheid
5. Meer bewegen en gezonder leven
6. Verlaging van (intergenerationele) armoede.
7. Minder problematische schulden
8. Vergroten van (arbeids-)participatie van jongeren en inwoners die langdurig langs de kant staan
9. Versterken van de sociale leefbaarheid
10. Vergroten van zelfbewustzijn, trots en regionale identiteit.

Doelen sociale agenda en de relatie met de Staat van Groningen
De doelen van de sociale agenda zijn de tactische doelen van één van de twee uitvoeringsagenda's van de Staat van Groningen. Hiermee vormen deze een onderdeel van de concretisering van het strategische doel om de brede welvaart in Groningen en Noord-Drenthe in 30 jaar naar het landelijk gemiddelde te krijgen.
De manier waarop de uitvoeringsagenda's worden vastgesteld wordt vastgelegd in het wetstraject van de Staat van Groningen. Hiervoor start binnenkort de consultatie. Colleges en raden en staten hebben reeds een reactienota overgenomen met daarin een voorstel voor de positie van raden en Staten binnen de Staat van Groningen. De kern hiervan is dat raden en Staten de uitvoeringsagenda's niet formeel vaststellen. De betrokkenheid van de volksvertegenwoordiging bij de totstandkoming van de uitvoeringsagenda's is evenwel van groot belang om tot een gedragen agenda te komen. Daarom worden raden en Staten in de gelegenheid gesteld hun zienswijze te geven op de doelen voor de sociale agenda. Raden en Staten kunnen hun zienswijze met hun eigen college delen, waarna de colleges deze kunnen inbrengen in de verdere ontwikkeling van de sociale agenda. Indien u uw zienswijze wilt geven, vragen wij u deze voor het zomerreces kenbaar te maken aan het college.

Vervolg
De volgende fase van de sociale agenda start met een verkenning naar welke inzet het meest effectief is om de doelen te bereiken. Inzichten uit de praktijk gaan helpen om mogelijke interventies in kaart te brengen. Interventiemogelijkheden worden uitgebreid verkend met betrokken partijen, nader uitgewerkt en geanalyseerd op kosten en effectiviteit. De opbrengsten worden eind 2024 aan de Colleges, Raden en Staten aangeboden. Alvorens de Colleges met de uitwerking van de Sociale Agenda instemmen, zullen Raden en Staten in de gelegenheid worden gesteld opvattingen kenbaar te maken.

Hoogachtend,

Het college van B&W,

H.J. Bolding
burgemeester

P.P.M. van Vilsteren
secretaris

Bijlagen:
- 1 Doelen voor de Sociale Agenda Nij Begun;
- 2 Verslag van de openbare bijeenkomsten over de Sociale Agenda Nij Begun.